Tupakkateollisuusliitto ry *Lausunto* *18.10./2022*

Ympäristövaliokunnalle aiheesta: **HE 141/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta**

Tupakkateollisuusliitto kiittää ympäristövaliokuntaa mahdollisuudesta lausua kertakäyttömuovia koskevasta jätelain uudistuksesta. Ensimmäinen kommenttimme koskeekin lakiesityksen esitöissä esitettyä linjausta, jonka mukaan kertakäyttömuovin keräystä ja korvausvastuuta käsittelevään työryhmään ei tule sisällyttää tupakkateollisuutta.

Tupakkateollisuuden sulkeminen ulos kehittävästä työryhmästä

Linjauksen perusteluna käytetään WHO:n tupakkapuitesopimuksen artiklaa 5.3. ja erityisesti sen niin sanottua toimeenpano-ohjetta, jonka mukaan tupakkateollisuutta ei tulisi kuulla lainkaan kansanterveyttä koskevassa päätöksenteossa. Suomen ratifioidessa tupakkapuitesopimuksen 1990-luvulla eduskunta ei nähnyt sen edellyttävän mitään muutoksia lainsäädäntöön. Myöskään myöhemmin osapuolten kokouksissa hyväksytyt toimeenpano-ohjeet koskevat kansanterveyttä, mutta eivät ole velvoittavia tai sitovia sopimuksia. On syytä muistaa, että henkilöiden, oikeushenkilöiden tai sidosryhmien sulkeminen ulos itseään koskevasta keskustelusta ei ole hyvän hallintotavan mukaista, eikä tällaista menettelyä harjoiteta missään muualla suomalaisessa yhteiskunnassa. Lisäksi kertakäyttömuovia koskeva EU-direktiivi selkeästi toteaa, että kaikkien osapuolten tulee olla mukana valmistelussa ja kehittämisessä.

Tupakkateollisuus on ollut tähän asti mukana kertakäyttömuovia esiintyvyyttä selvittävän tutkimusprojektin ohjausryhmässä. Tuossa ryhmässä olemme alusta asti linjanneet, että korvausvelvollisuuden tulee perustua tutkimuksella todettuun todelliseen esiintyvyyteen ja kustannustehokkaisiin käytäntöihin, siinä kaikki. Olemme toimittaneet Ympäristöministeriön käyttöön tutkimuksen, jossa olemme tarkastelleet kuluttajien roskaamiskäyttäytymistä julkisilla paikoilla. Tämänkaltaisen tutkimuksen hyötynä on, että tupakkaroskiksia voidaan sijoittaa tehokkaammin ja näin myös ottaa huomioon Suomen erityispiirteet suurena ja harvaanasuttuna maana. Tietääksemme emme ole vaikeuttaneet prosessia millään tavalla, emmekä näe valitsemassamme linjassa mitään outoa tai niin vaarallista, että teollisuus tulisi – ainoana sidosryhmänä – sulkea ulos työryhmästä. Tämä varsinkin kun linjauksella ei ole mitään kovaa pohjaa ja joka on lisäksi direktiivin ja muun EU-käytännön vastainen.

Jätelaki delegoi käytännön kysymykset asetusten alle

Muuten jätelakiesitys itsessään ei säädä kovin tarkasti konkreettisista velvollisuuksista, ja tämä on jätetty asetuksiin. Toivomme tulevilta asetuksilta direktiivissä vaadittua kustannustehokkuutta ja faktapohjaisuutta. Vaikka kansallista liikkumavaraa on, sitä tulisi käyttää harkiten. Tupakkaroskikset tai tuhkakupit olivat osa katukuvaa vielä vuosikymmen tai kaksi sitten, mutta ne ovat poistuneet maisemasta lähinnä kuntien savuttomuusohjelmien vuoksi. SUP-direktiivi ei edellytä tumppien erilliskeräystä. Mm. Johdanto-osan kohdan 22 toteaa seuraavaa: ”*Tupakkatuotteiden, joiden suodattimet sisältävät muovia, […] asianmukainen käsittely jätehierarkian mukaisesti ei edellytä erilliskeräystä.*” Yhden, jatkuvasti vähenevän, tuotteen erilliskeräys ei myöskään ole direktiivin edellyttämän kustannustehokkuusvaatimuksen mukaista. Toki roska-astioihin voidaan kiinnittää erillisiä astioita, kuten tuhkakuppeja. Erillisten tupakka-astioiden tyhjentäminen ei kuitenkaan voi minkään logiikan mukaan edellyttää erillistä keräystä.

Kunnioittaen,

Farid Hamadi
Puheenjohtaja